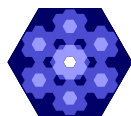
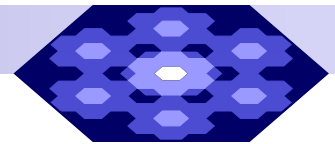

Sídelní a regionální systémy

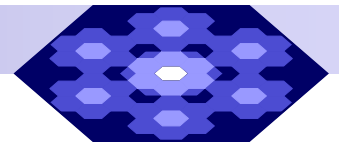
CENARS

Centre for Analysis of Regional Systems
cenars.upol.cz

Geografický výzkum sídelních systémů

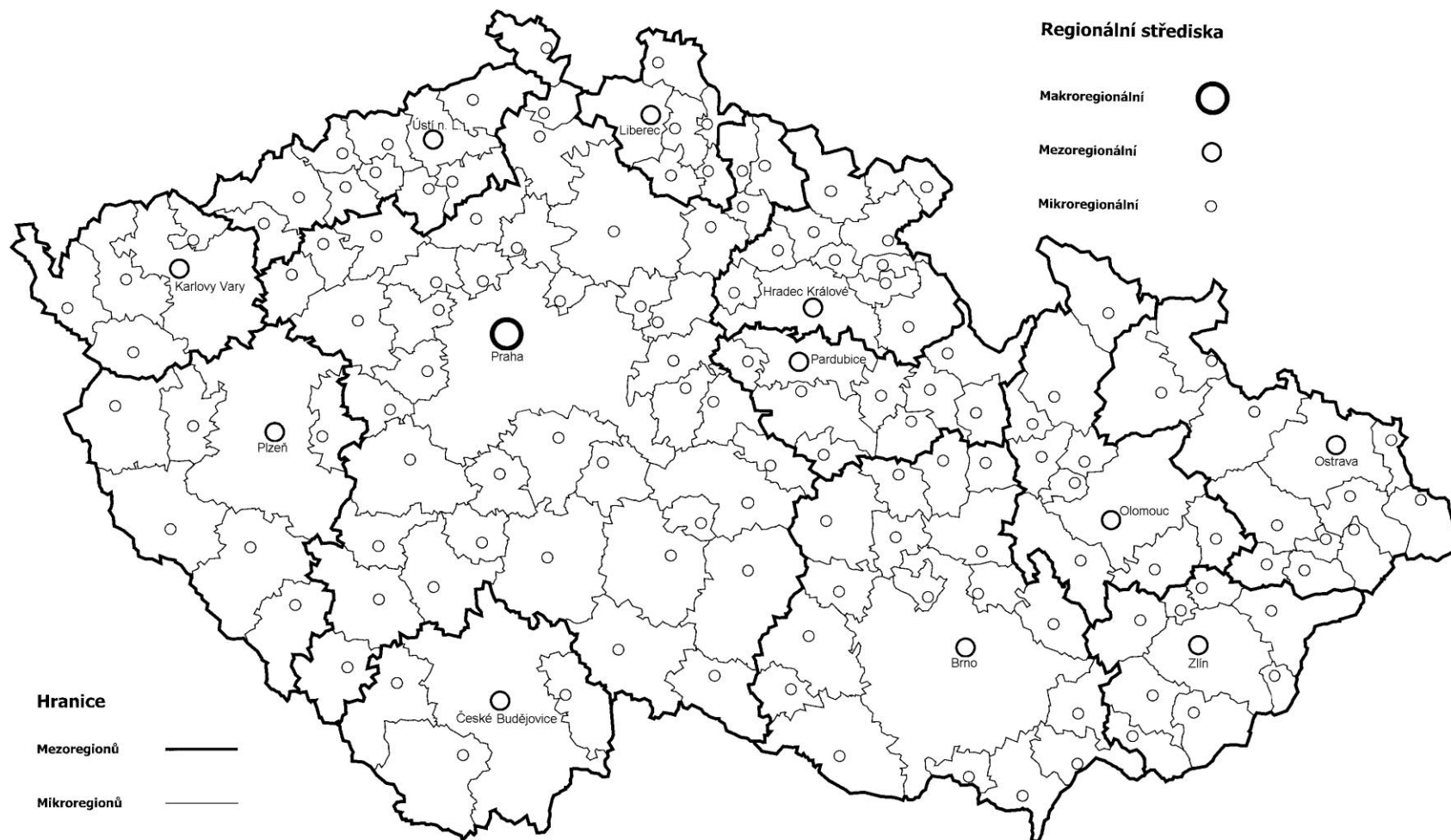
- *hierarchie sídel (vertikální uspořádání)*
 - *sídla globální úrovně*
 - *sídla regionální úrovně (makro-, mezo- a mikro-regionální)*
 - *sídla lokální úrovně*
- *prostorové (horizontální) uspořádání sídel*
 - *jak jsou rozloženy v prostoru, jak jsou komunikačně propojeny atd.*

Vztah města a oblasti

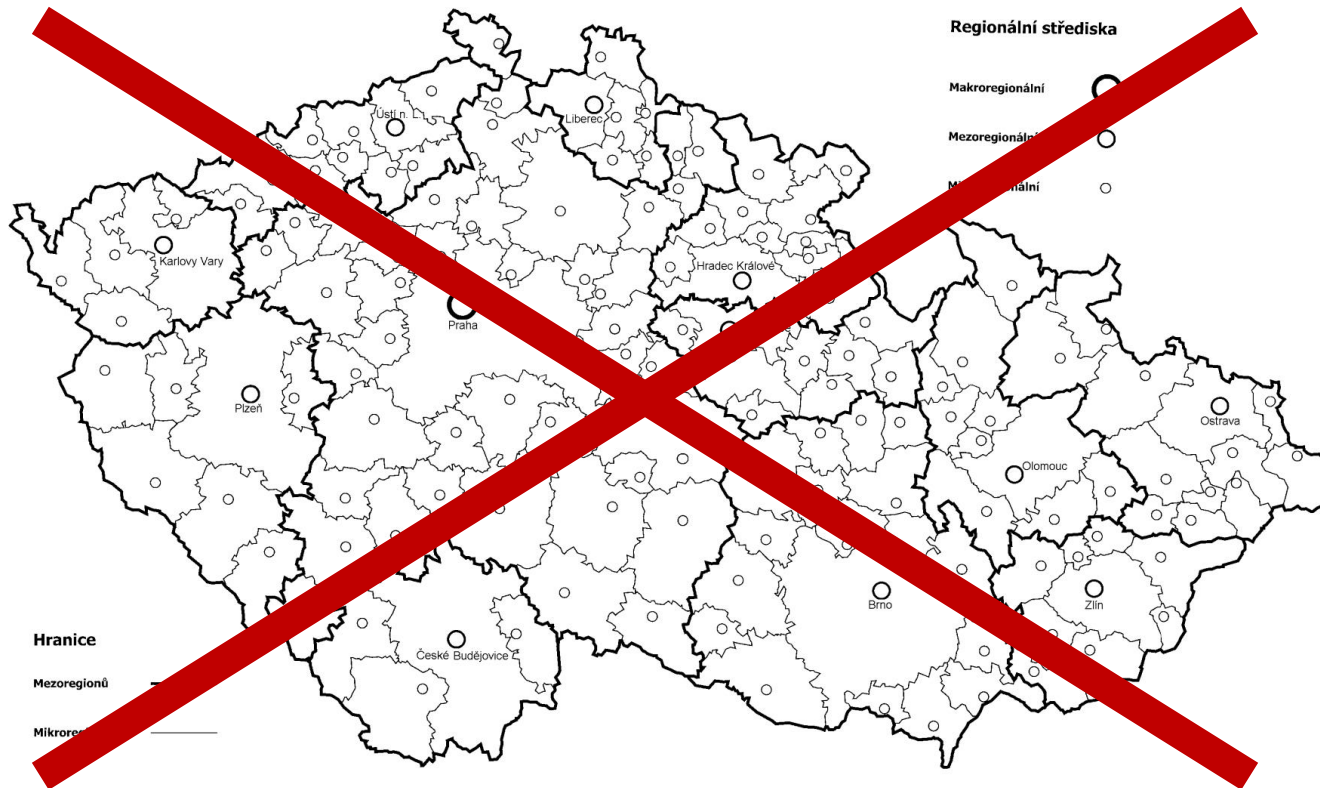
- *každé místo má svoje zázemí – sféru sféru vlivu*
- *velký růst role měst pro zázemí v období průmyslové revoluce (role mobility obyvatelstva)*
- a) **regionální procesy** – *nejdůležitější vazby mezi městem a zázemím (denní dojíždka do zaměstnání, do škol a za službami)*

HG regionalizace ČR (Hampl 2005)

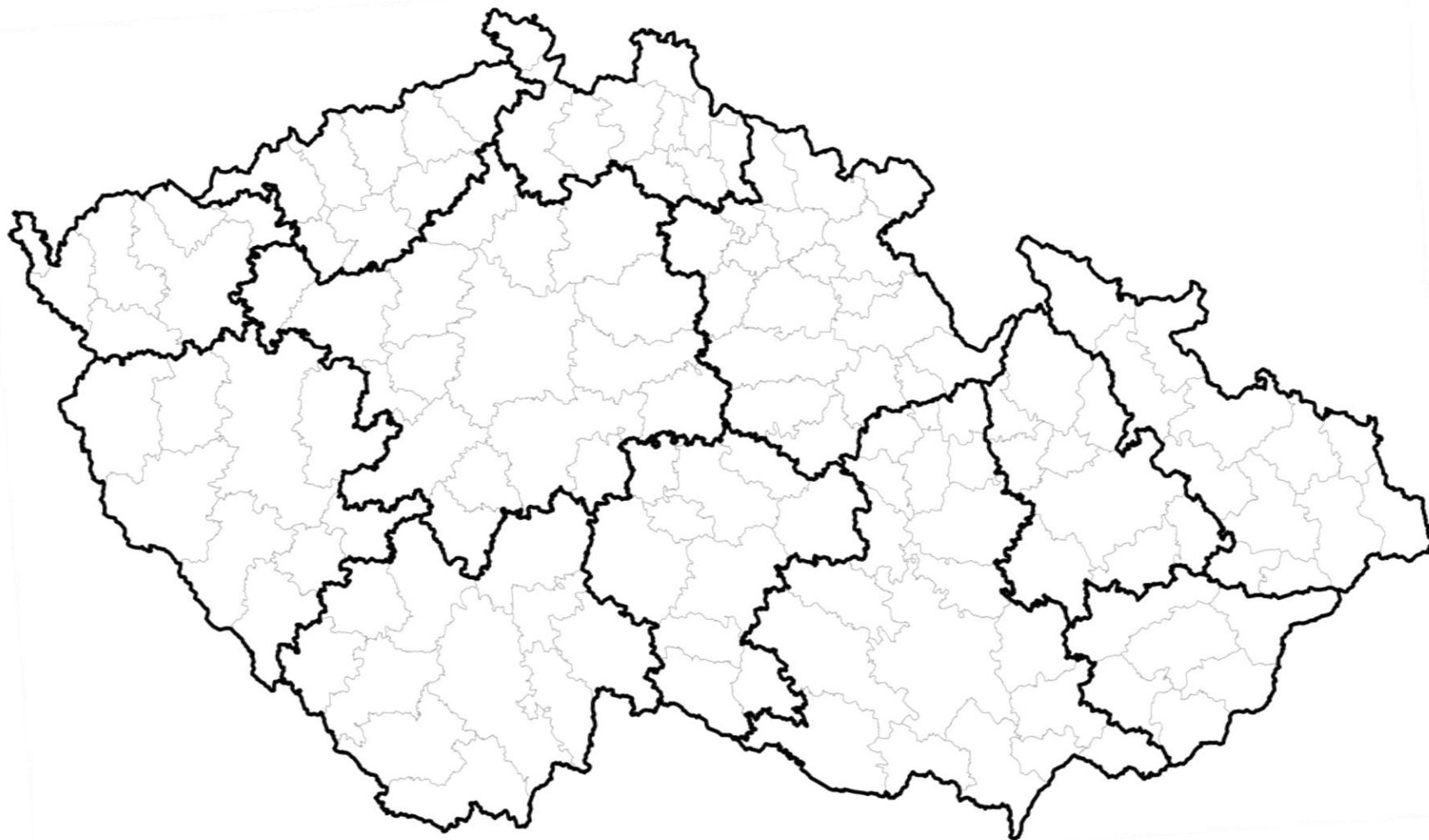
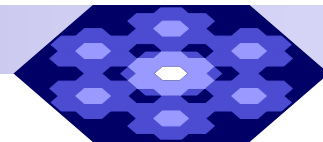

HG regionalizace ČR (Hampel 2005):

- *problematické hlavně vymezení mezoregionů*
- *nelze sčítávat denní a nedenní dojížděku, jsou to dva úplně rozdílné procesy*

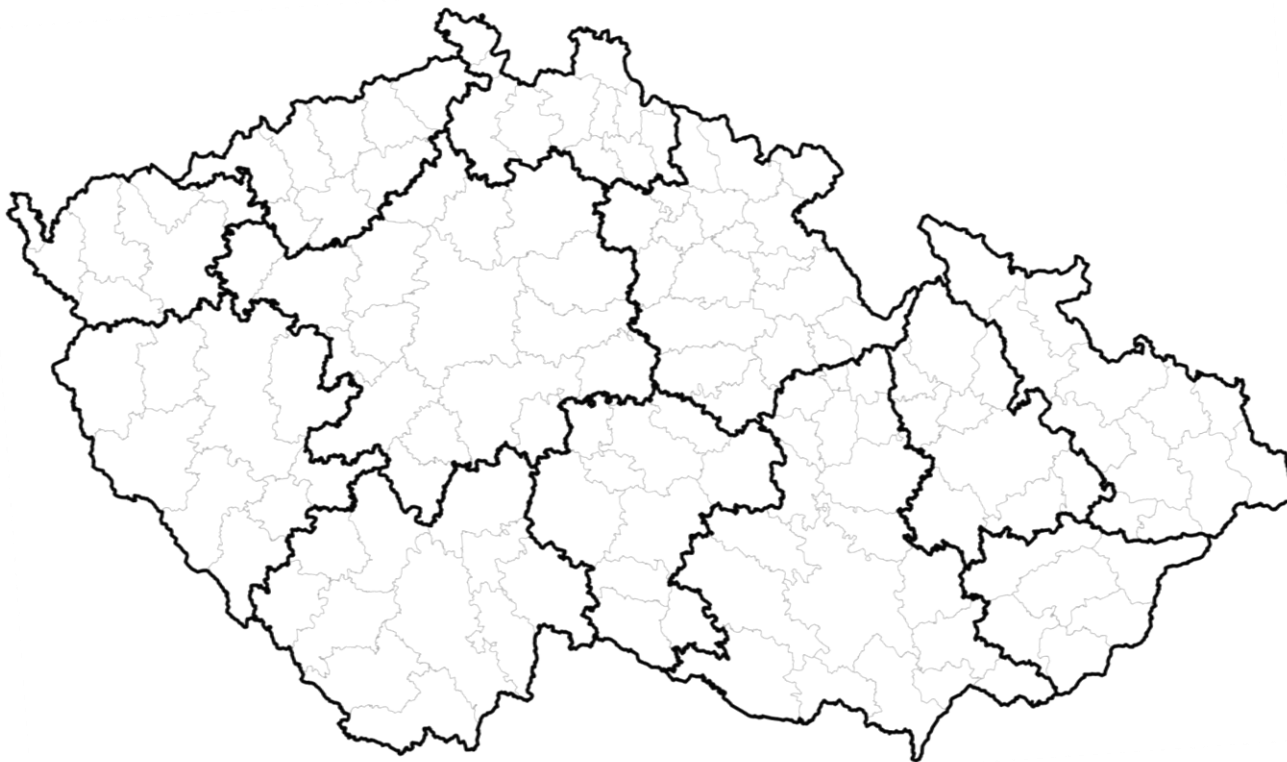

HG regionalizace ČR (Halás a kol. 2014)

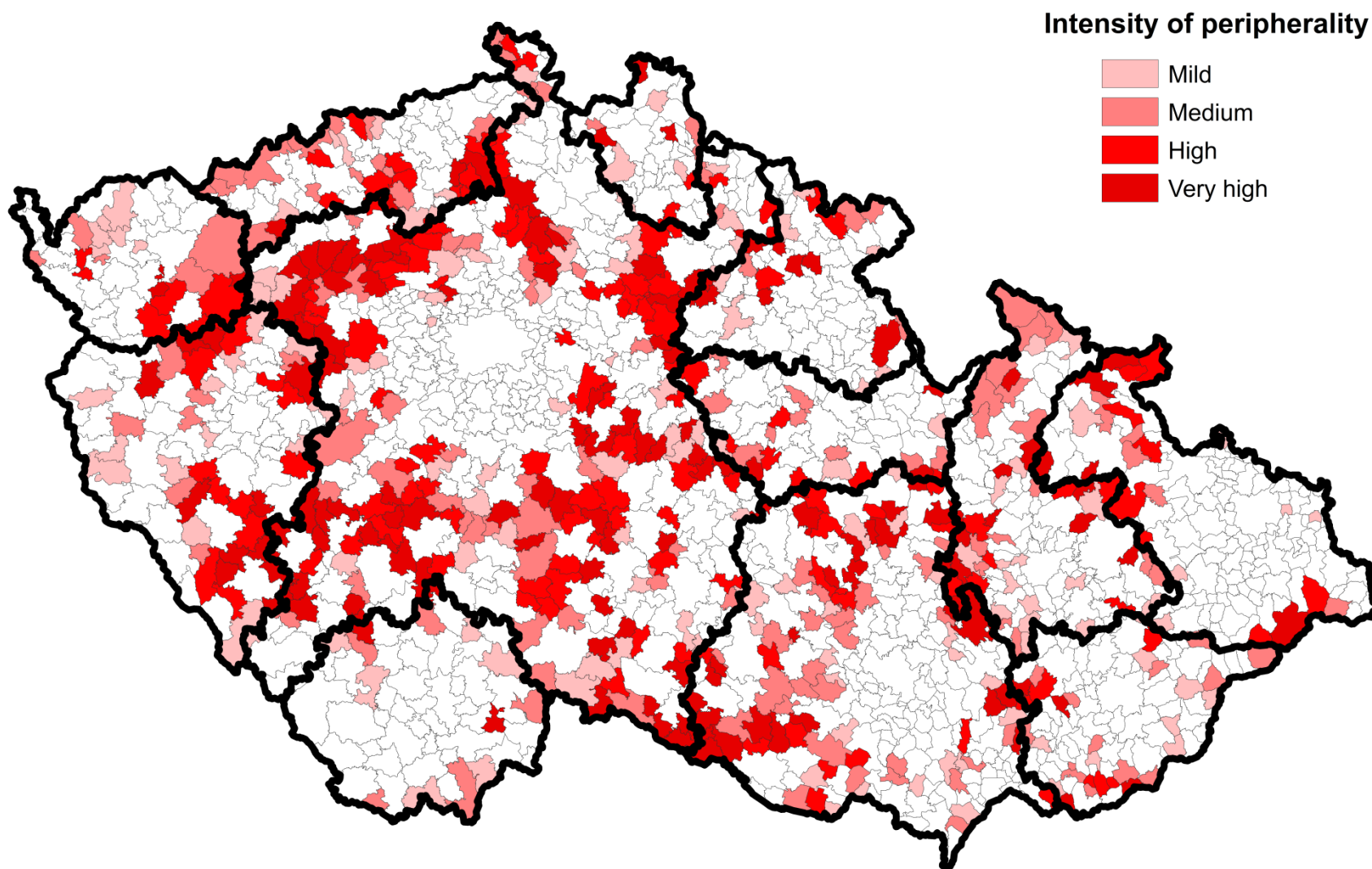

HG regionalizace ČR (Halás a kol. 2014)

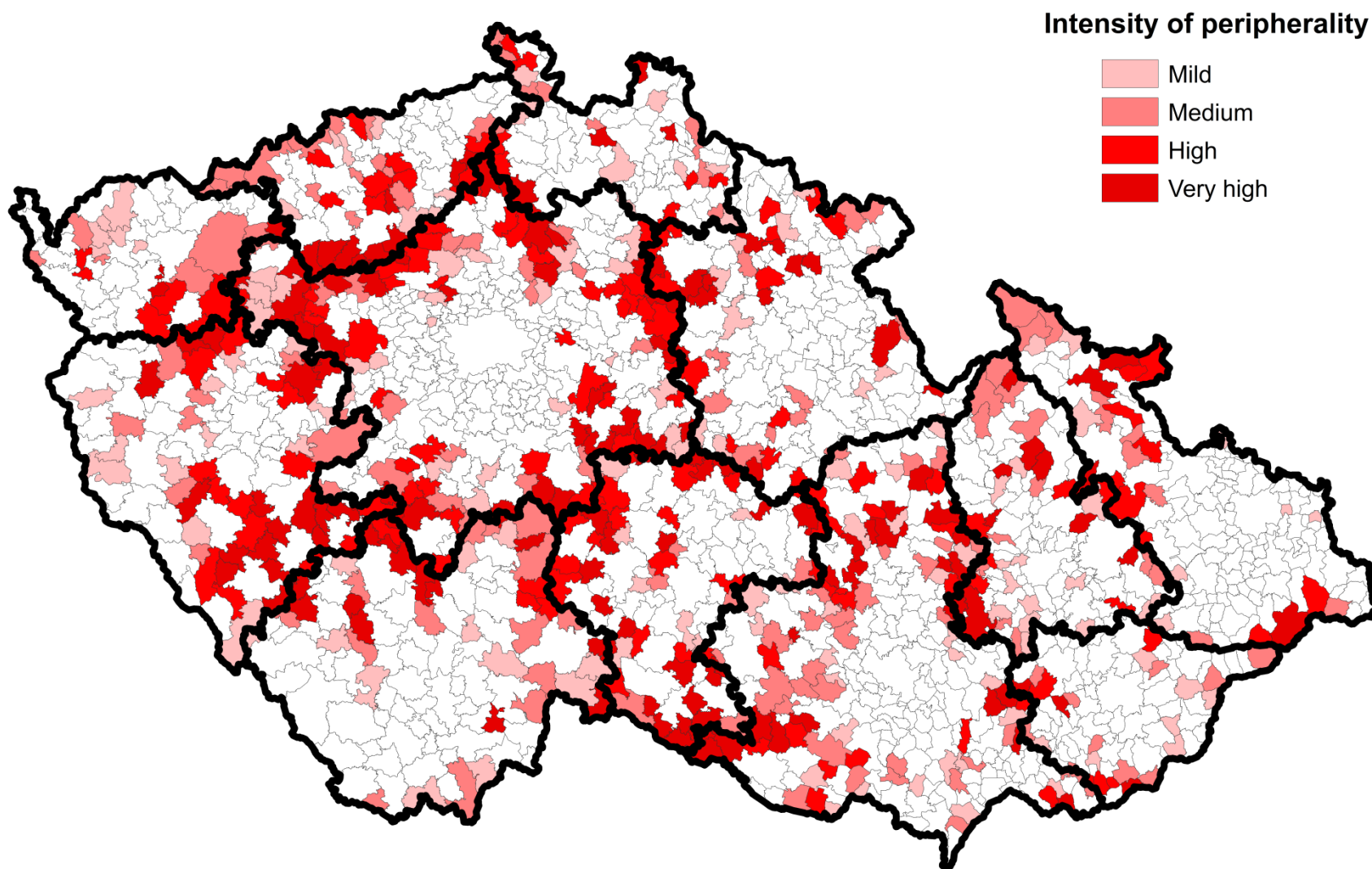
- *základem jsou tzv. funkční regiony, tj. regiony relativně uzavřené vzhledem k denním pohybům obyvatel*
- *mezoregionální úroveň: zhruba úroveň krajů*

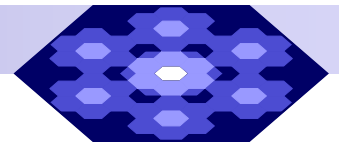

HG regionalizace ČR (Hampel 2005) vs. periferní regiony

HG regionalizace ČR (Halás a kol. 2014) vs. periferní regiony

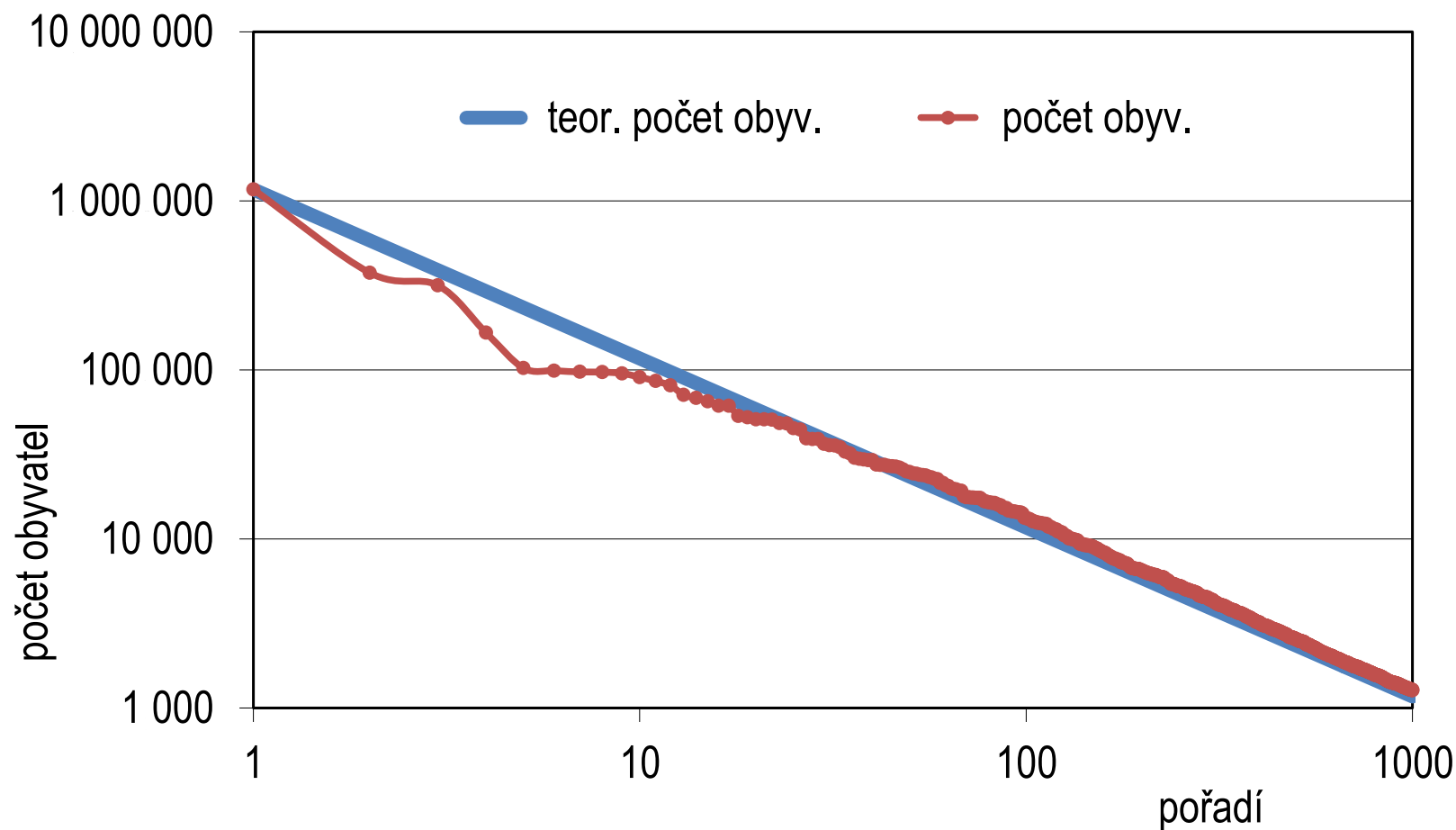

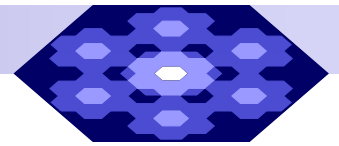

TEORIE

Pravidlo velikostního pořadí – aplikace na ČR (Zipfovo pravidlo)

$$P_n = P_1 / n$$

Christallerova teorie centrálních míst

- *deduktivní model zkoumající vztah hierarchického uspořádání sídelního systému v prostoru*
- *pojmy: centrální místo, spádové území, centralita (hierarchie, hexagonalita)*
- *vyšší spád. místo překrývá území nižšího spád. místa*
- *teoretické předpoklady: izotropní plochy s rovnoměrně rozmístěnou kupní silou, statky jsou kupovány primárně u nejbližšího tržního centra, dokonalé pokrytí, minimální pohyb spotřebitelů*

Christallerova teorie centrálních míst

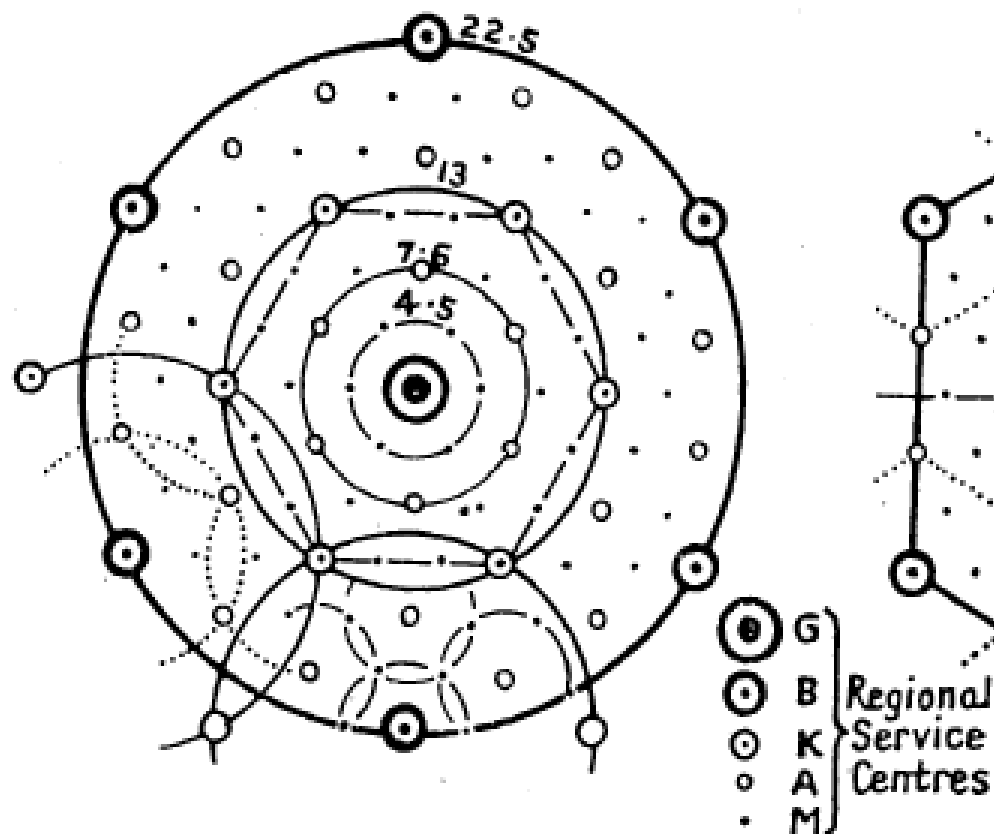

FIG. 3a.—The theoretical distribution of Regional Service Centres.

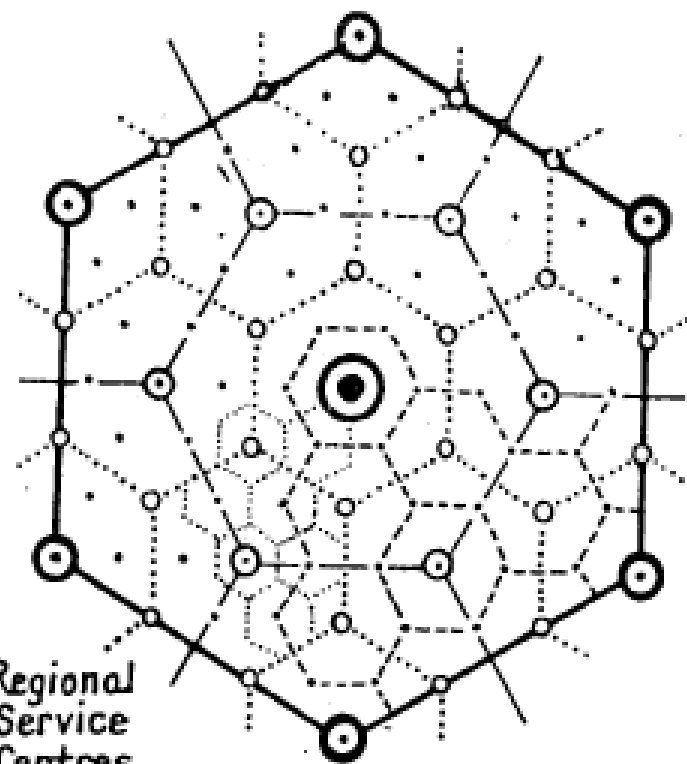
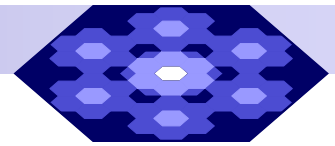
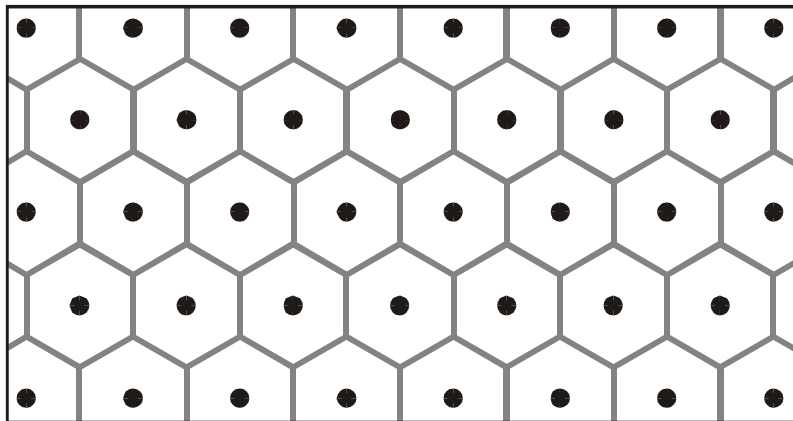

FIG. 3b.—The hexagonal pattern of Regional Service Areas.

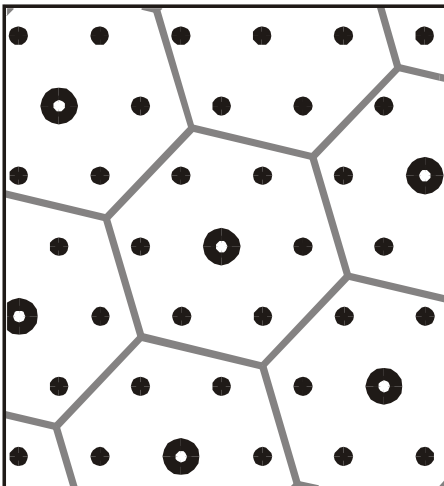
Christallerova teorie centrálních míst

●
sídla stejného řádu

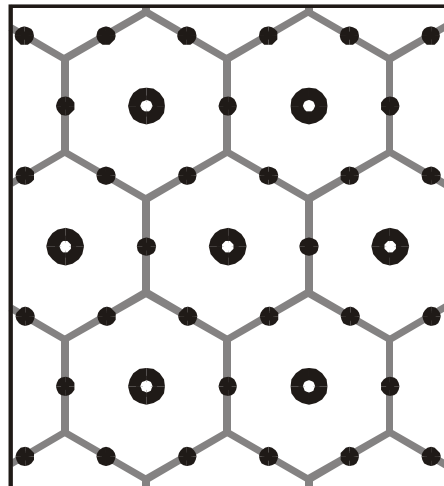
—
hranice zázemí

administr. princip

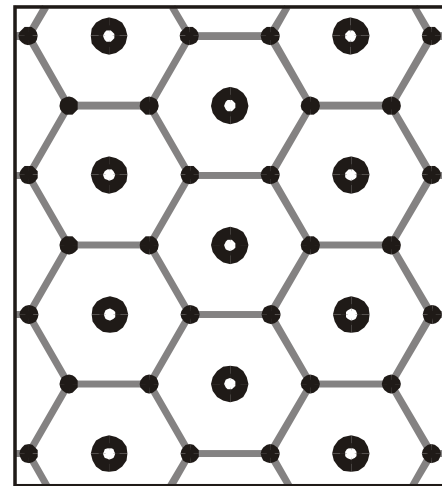
K = 7 síť

komunikační princip

K = 4 síť

princip tržní optimalizace

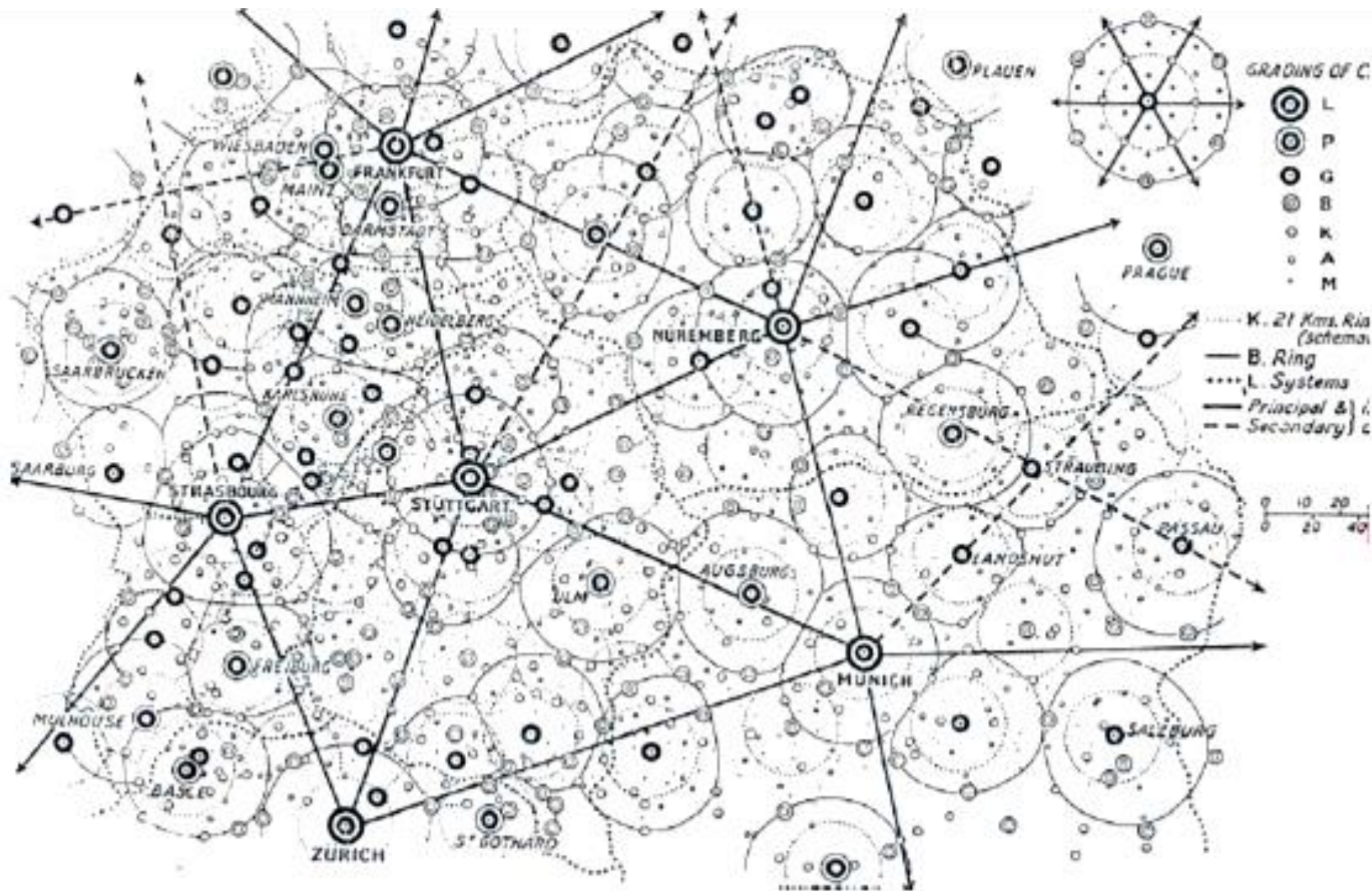
K = 3 síť

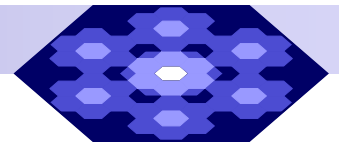
●
sídla nižšího řádu

⊙
sídla vyššího řádu

—
hranice zázemí
sídla vyššího řádu

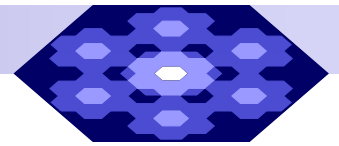
Christallerova teorie centrálních míst

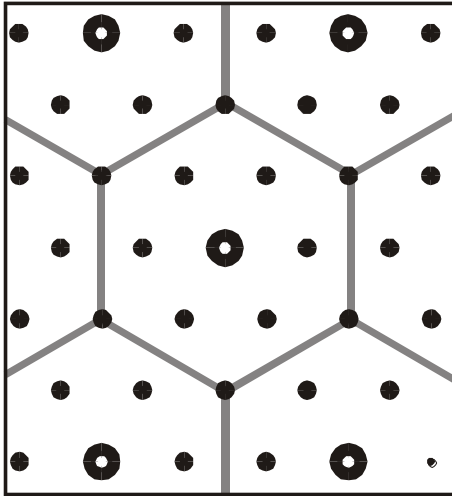

Kritiky a aplikace TCM

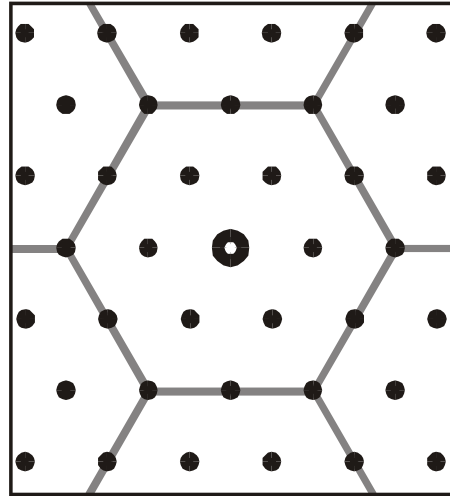
- *Christaller určil 7 hierarchických úrovní*
- *principy nemusí platit jen v prostoru, ale i v čase (periodické trhy v Číně)*
- *platí více pro zemědělské komunity (vliv FG faktorů), omezená aplikace pro industriální společnost*
- *důležité je použití v geografii služeb a při modelování obslužných systémů*

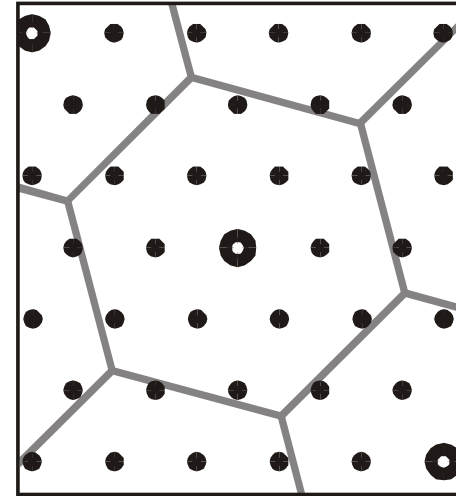
Löschuv model

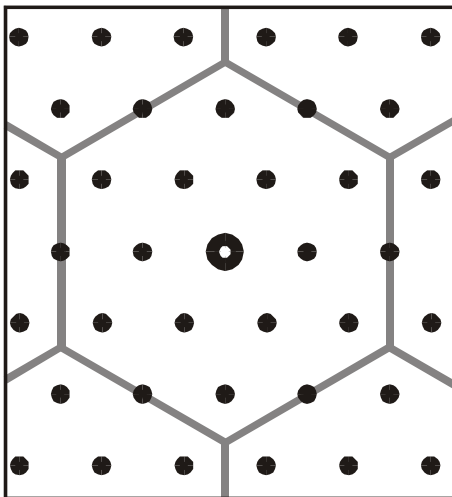
$K = 9 \text{ sít'}$

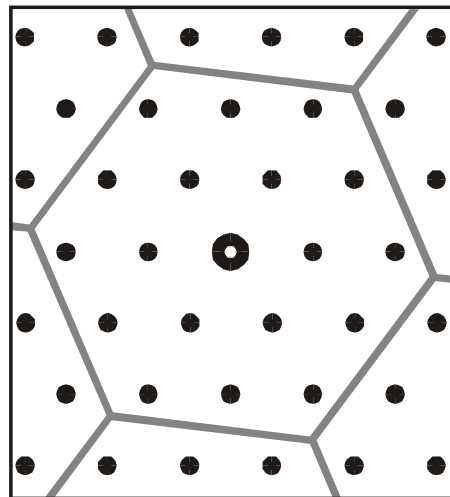
$K = 12 \text{ sít'}$

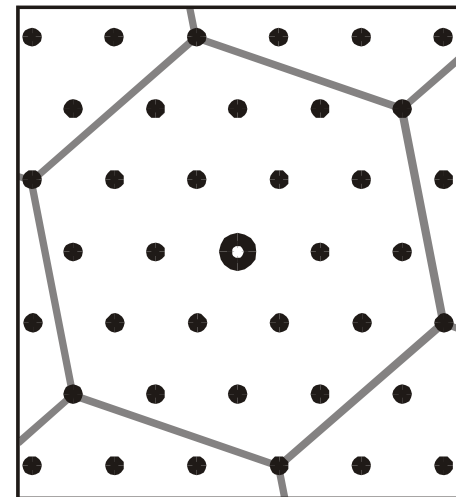
$K = 13 \text{ sít'}$

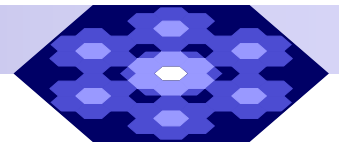
$K = 16 \text{ sít'}$

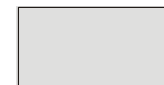
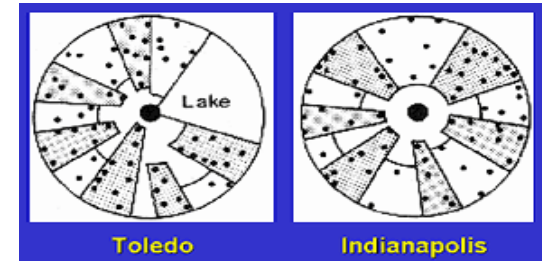
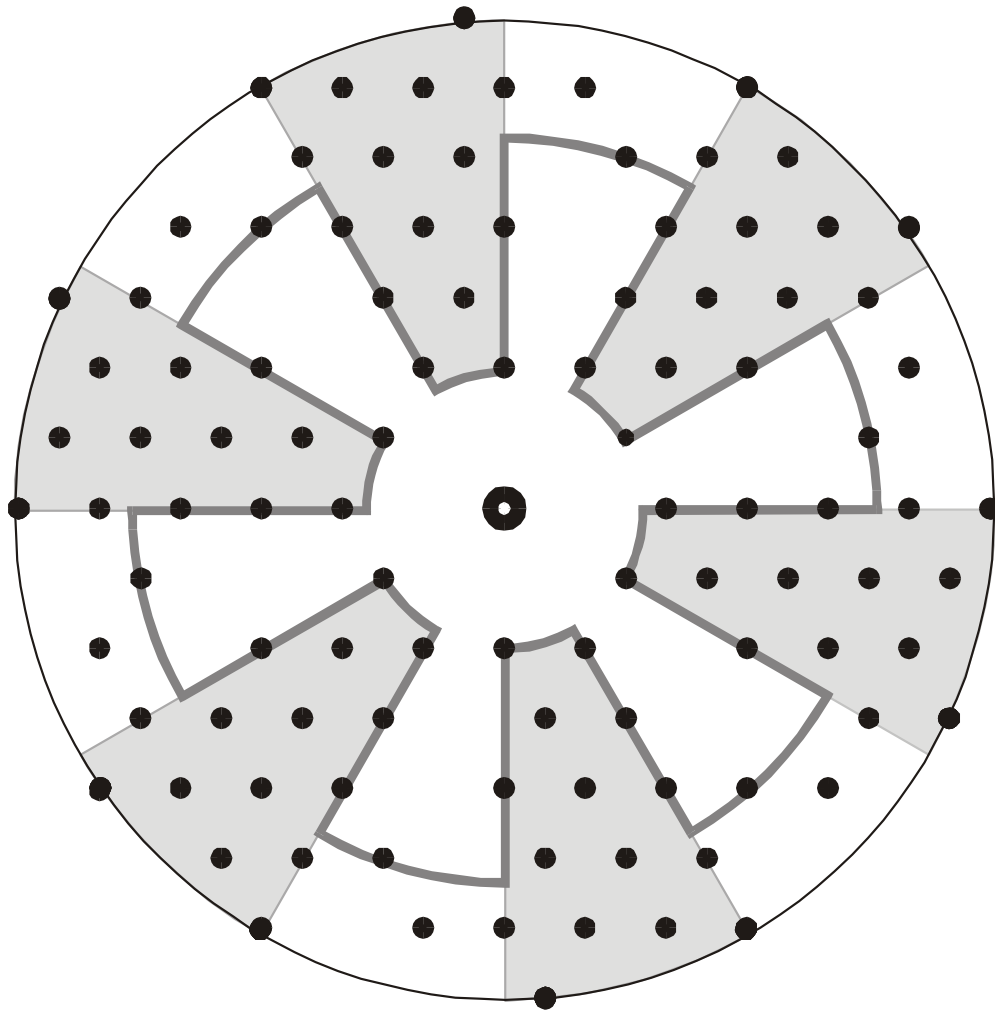
$K = 19 \text{ sít'}$

$K = 21 \text{ sít'}$

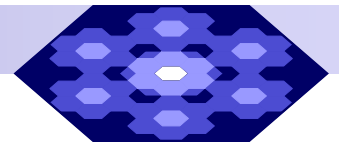
Löschův model (tzv. ekonomická krajina)

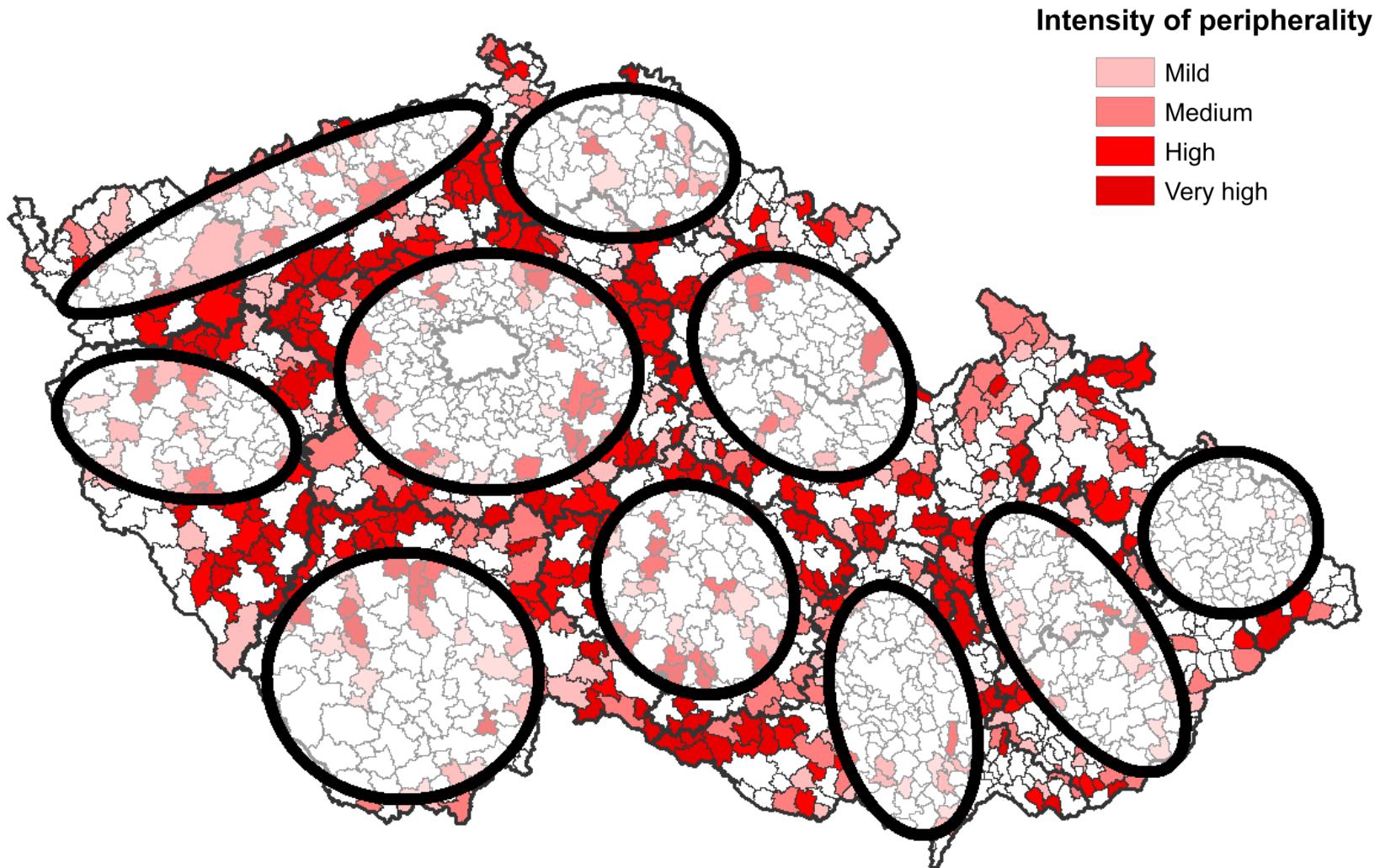
na města bohatý sektor

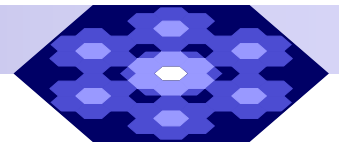

na města chudý sektor

Platí Christaller a šestiúhelníky i v ČR?

Shrnutí (otázky do diskuse)

- *není obec (municipalita) jako obec (municipalita); záleží na způsobu a kritériích vymezení*
- *není město jako město; nejde úplně dobře srovnávat míry urbanizace ani počty obyvatel měst*
- *města nelze zkoumat izolovaně, jsou součástí (širších) sídelních a regionálních systémů*
- *není regionální systém jako regionální systém*
- *co z teorií sídelních a regionálních systémů platí i dnes a co již neplatí?*
- *jaký vliv na hierarchii a prostorové usprádní sídel mají globální jevy a jaký vliv mají regionální a lokální jevy?*